

STÍLUS ÉS JELENTÉS

SEGÉDKÖNYVEK A NYELVÉSZET TANULMÁNYOZÁSÁHOZ XXXI.

STÍLUS ÉS JELENTÉS

Tanulmányok Krúdy stílusáról

Szerkesztette

JENEI TERÉZ és PETHŐ JÓZSEF

TINTA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2004

SEGÉDKÖNYVEK A NYELVÉSZET TANULMÁNYOZÁSÁHOZ XXXI.

A kötet megjelenését támogatták:
A Nyíregyházi Főiskola Bölcsészettudományi
és Művészeti Főiskolai Karának Tudományos Bizottsága
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Kulturális és Idegenforgalmi Bizottsága
ÉPKER KFT.

Sorozatszerkesztő:
KISS GÁBOR

Szerkesztette:
JENEI TERÉZ és PETHÓ JÓZSEF

Lektorálta:
CS. JÓNÁS ERZSÉBET és JÁNOSI ZOLTÁN

ISSN 1419-6603
ISBN 963 9372 98 6

© A szerzők, 2004
© TINTA Könyvkiadó, 2004

A kiadásért felelős:
a TINTA Könyvkiadó igazgatója
Műszaki szerkesztő: Bagu László

TARTALOM

ELŐSZÓ	7
BENCZE LÓRÁNT: Palócföld – XIX. század, Szepesség – XX. század, Székelyföld – XXI. század. Mikszáth, Krúdy és egy utóduk a magyar próza stílushagyományában	9
CZETTER IBOLYA: Stíluszintézis Krúdy Gyula: Pesten lakott egy fuvolás című novellájában	16
EŐRY VILMA: Egy Krúdy-mondatról. Mondatszerkezet, szövegszerkezet, pragmatikai jelentés	25
GÁSPÁRI LÁSZLÓ: A <i>minthás</i> társítások funkciója Krúdynál	33
JENEI TERÉZ: A szabad függő beszéd mint stílusalakító tényező Krúdy Gyula Napraforgó című regényében	37
KEMÉNY GÁBOR: A szakrális és az erotikus viszonya Krúdy prózájában	44
PETHŐ JÓZSEF: „az emlékezet, amely váratlanul valahonnan ide tévedt”. Emlékezés és halmozás Krúdy N. N. című kisregényében	54
SZABÓ ZOLTÁN: Az indázás stílusformái Krúdy prózájában	62
SZATHMÁRI ISTVÁN: Krúdyról – a Márai szemével	69
SZIKSZAINÉ NAGY IRMA. Retorikus kérdésfunkciók Krúdy Az útitárs című kisregényében	75
TÁTRAI SZILÁRD: Műfaj és stílus (Krúdy Gyula: Szindbád ifjúsága – Kosztolányi Dezső: Esti Kornél)	85
TOLCSVAI NAGY GÁBOR: A képzeleti jelentéstana Krúdy műveiben	93
V. RAISZ RÓZSA: Szövegszerkezet és stílusjellemzők. Krúdy Gyula: Őszi versenyek	106

ELŐSZÓ

Kötetünkben a Krúdy Gyula születésének 125. évfordulója alkalmából a Nyíregyházi Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke és Tanítóképző Intézete által – a Magyar Nyelvtudományi Társaság támogatásával – szervezett, 2003. október 21–22-én megrendezett tudományos emlékülés előadásainak írott, szerkesztett változatát kapja kézhez az olvasó.

2003 őszén számos a Krúdy-életművet megbecsülendő hagyományként számon tartó település, tudományos és egyéb társaság az író születésének 125., halálának 70. évfordulója alkalmából nagyszabású megemlékezéseket tartott. A kettős évforduló az életművet feldolgozó tudományágak, főként az irodalomtudomány és a stilisztika számára is felszólítást jelentett az elmúlt évek eredményeinek szintetizálására és kiterjesztésére.

Mi magunk is ezekkel a célokkal rendeztük meg a Stílus és jelentés című meghívásos konferenciát. Egyrészt azt kértük, vártuk előadóinktól, hogy az elmúlt éveknek a Krúdy-prózára vonatkozó kutatásait összegezzék valamilyen szempontból, másrészt pedig az újabb kutatási irányok, így mindenekelőtt a korszerű alakzatkutatások és a kognitív nyelvészet tételeinek, módszereinek lehetőségeit kívántuk megjeleníteni. Mivel meghívásunkat minden felkért előadónk elfogadta, és nagy örömeinkre a hazai stilisztika számos meghatározó Krúdy prózájával foglalkozó és elméletalkotó képviselőjét köszönhattük Nyíregyházán, céljaink, úgy véljük, sikeresen megvalósultak.

Hiszünk tehát abban, hogy tanulmánykötetünk nem pusztán az itt közreadott eredményekkel, hanem jelentős elméleti-módszertani továbbgondolási lehetőségeket felvetve, megnyitva is hozzá fog járulni a Krúdy-életmű stilisztikai interpretációjához.

Bízunk abban is, hogy tanulmánykötetünk nem csak szűkebb szaktudományunk képviselőihez jut el. Hasonlóképp fontosnak tartjuk és reméljük, hogy haszonnal forogtják majd „testvértudományunk”, az irodalomtudomány kutatói. Nem utolsósorban pedig azt szeretnénk, ha eljutna könyvünk az „illetékes” egyetemi, főiskolai oktatókhoz, középiskolai magyartanárokhoz, és hozzájárulna Krúdy prózájának alaposabb, eredményesebb, az olvasáshoz is kedvet adó oktatásához és főként: értékeihez méltó, jobb megismeréséhez.

A szerkesztők